Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajnske kmetijske družbe.

Tečaj **VI.** *V srédo 10. véliciga travna 1848.* List **19.**

Drevó v cvetji.

Ko vglédam spomladi
Cveteče drevó,
Veselja se smeja
Mi serce sladkó.

Približam pobožno
Se mu gologlàv,
Kér ono podoba
Mladosti je pràv.

Je vertica slava
Je vertica krás,
Prepevajo tice
Mu hvalo na glás.

U dom si izvoli
Ga tičikov pár,
Ljubezni je srečne,
Vesele oltár.

Iz cvetja čebele
Mu serkajo méd,
Napravljajo 'z njega
Nebeško si jéd.

U senci njegovi
Pozabi se trúd,
Glavičici sivi
Prijazno je túd.

Mladosti nedolžni
Enaka je lást,
Ta cvet je dežele,
Človeštva je část.

Veselje razseva,
In rádost budí,
O krásnosti njeni
Se vse veselí.

Z veseljem napolni
Tud starca sercé,
O njej se nebesa
Samé veselé.

Zatorej, ko vglédam
Cveteče drevó,
Veselja se smeja
Mi serce sladkó.

M. Valjavec.

Pogovor dvéh kmetov
zastran poslancov na Dunajski deržavni zbor.

Blažè. Dête plentej! de še zmirej nič kaj pràv ne razumeš, kaj de je konstitucíja ali ustava, s ktero so nas milostljivi Cesar osrečili.

Jernej. Nikar se ne jézi, dragi moj! nikar. Sej se marsikterimu taka godí, ne meni samimu; sicer bi se ne slišalo toliko napčnih misel. — Ti si modra glava, razloži mi tedej, pa pràv po domače: v čim de pràv za pràv obstojí nova vladíja?

Blažè. V Božjim imenu, naj pa bo — akoravno sim že več ko stokrat to reč razlagal. Lej! Cesarstvo ali cesarska deržava je veliko veliko gospodarstvo. Večidel vsak prebivavec ali stanovnik cesarstva ima nekaj svojiga v tem gospodarstvu; eden ima zemljiše ali grunt, drugi kako hišo, tretji kako fabriko, četerti kako delavnico, peti gotove denarje, šesti svojo modro glavo, sedmi svojo telesno moč i. t. d. Kér si ima tedej vsak pri tem gospodarstvu koliko toliko pridobiti ali pa tudi zgubiti, ima po tem takim tudi pravico, de popraša kakó se kaj gospodari in de tudi svetje kako naj se gospodari. To pravico so nam presvitli Cesar s konstitucíjo alí ustavo podedili, in v ti pravici obstojí ustava, de bomo pri vsih deržavnih dohodkih in pri vsih stroških tudí mi računili ali rajtali, in de bojo Cesar tudi pri druzih napravah in postavah nas — to je, ljudstvo — za svèt poprašali.

Jernej. To je vse pràv lepo in pràv pràv koristno, — slava za to našimu Ferdinandu! Ali ubogi Cesar! kako bojo neki to naredili, de bo toliko milijonov ljudí, ki živé po več sto milj saksebi v cesarstvu, ob enim in brez prepíra gospodarilo, se med seboj lepo zastopilo in vsako reč tako sklenilo, de bo vsim pràv? To skorej ni mogoče.

Blažè. Je, je mogoče, ljubi *Jernej!* in se bo tudí zgodilo, in sicer takole: Kadar bo od Cesarja veliki deržavni zbor na Dunaji napovedan, bo veliko ljudí iz eniga ali pa iz več bližnjih krajev skupej izvolilo eniga možá, do kteriga imajo nar veči zaupanje, izmed sebe ali pa iz kakiga druziga kraja, de bo za nje govoril. Tega bojo po tem na veliki zbor na Dunaj poslali. Zatega voljo se tak mož imenuje poslanec ali poslanik. Po tem takim pride na več tavžent ljudí en mož, in namesto veliko milijonov ljudí nekaj sto poslancov, ki bojo ravno to opravili, kakor de bi se vsi milijoni skupej posvetovali.

Jernej. A! zdej mi še le v glavo gré, kakó de se zamore taka velika reč opraviti; zdej še le vém, kaj de bo opravilo poslancov.

Blažè. Po tem boš pa tudi lahko spoznal veliko imenitnost poslancov, in kakó skerbno se bojo mogli taki možjé izbrati.

Jernej. Skerbno, skerbno jih bomo mogli izberati — zares. Veš kaj, jez bi že tebe izvolil *Blažè*, ti bi bil mož za tó.

Blažè. V ljubezni — pravi živi ljubezni do domovíne me nihče ne prekosí, to vém; — tudi poznam potrebe kmetiškiga stanú in še v marsikteri drugi reči nisim ravno osel — tode nemškiga jezika, ki ga bojo v zboru na Dunaji govorili, nisim tako vajen, de bi zamogel brez spodtike govoriti, kar bo pa treba. In zatega voljo bi vam bilo z menoj malo pomagano.

Jernej. Kogá bomo tedej izvolili, kadar bo čas za to prišel?

Blažè. Sej se nam jih ne manjka prebrisanih in rodoljubih domorodcov. Ga bomo že dobili; tode dobro

moramo prevdariti, kteriga bomo izvolili. Poslanik mora téle lastnosti imeti, sicer ne veljá za opravilo:

Pervič: mora biti goreč Slovenec, de bo iz serca govoril za svoj slovenski narod, de se bo živo potegnil za njegove pravíce; presvitli Cesar so nam tó sami obljubili, in za slovenšino imamo veliko veliko storiti. Drugič: mora poslanec dobro poznati svojo domovíno, potrebe raznih stanov, pomočke kako jim pomagati, brez de bi pa po tem občinstvo cesarstva poškodovano bilo. Tretjič: mora poznati tudi dozdanje deželne postave in naprave. Četertič: mora biti mož bistre glave, blaziga serca, terdne volje, de ne obrača plajša po vetru. Petič: mora imeti moč besede v nemškim jeziku.

Té lastnosti morajo naši slovenski poslanci imeti; take bomo izvolili. Dr. B.

Nekaj od davkov

in v kterih davkih bi bilo kmetiškimu stanu nar poprej polajšanja vošiti, pri kterih pa po pameti kaj pozneje?

De prememba deržavniga vladarstva ne more vpeljanih davkov zavreči, to so umni kmetje še pred razglašenjem Cesarskiga ukaza od 15. Sušca za resnico spoznali. Pa tudi prosti kmetje, in clò tisti, ki so bili od zakotnih pisačev in drugih hudobnežev zapeljani, so se iz podukov pametnih, zaupanja vrednih in rodoljubih sorojakov té resnice prepričali. Ni ga več med Slovenci, ki bi ne bil prepričan, de deržava, bodi si samooblastna ali ustavna, je veliko občno gospodarstvo, ktero za potrebne stroške tudi dostojnih dohodkov iméti mora. Pa vsak ne vé, de se deržavno gospodarstvo od hišovanja kakiga posamesniga deželana, kmeta ali gospoda kar delječ razloči. Hišni gospodar se mora le po meri svojih zaslužkov, svojiga pridobljenja ravnati, in po ti meri stroške za svoj živež, za svojo vgodnost, ali povikša ali prikrati. Deržavnimu gospodarju pa število potrebnih stroškov za potrebne dohodke mero daje, to je, dohodkov mora toliko imeti, kolikor je potrebnih stroškov. Po meri potrébe tedaj se deržavni dohodki ali povikšajo ali pomanjšajo.

Čuditi se tedaj moramo, de zdaj, ko se ima cela deržavna naprava prenarediti in ustava vravnati, vsi in ne le posamesni deržavniki, temuč tudi celi stanovi in cele dežele kar le polajšanja, pomanjšanja ali clo overženja nekterih davkov terjajo, brez de bi pomislili, ali je po meri potrebnih deržavnih stroškov tako pomanjšanje ali overženje brez enakočasniga nadomestenja mogoče, — brez de bi pomislili, de se v ustavni deržavi pregled in presojenje potrébnih občjih stroškov, in po njih meri tudi število dohodkov ali davkov le v velikim zboru deželnih poslanikov storiti in dogotoviti zamore, de tedaj pomanjšanje ali kakoršne si bodi premembe davkov le is tistiga veliciga zbora izhajati zamorejo. — Tudi poslaniki kmetiškiga stanú bodo v tem zboru avstrijanskih narodov govorili, in ne le samo prihodnjič v vsacim deželskim zboru. Pa ne tistim poslanikam — sej bodo bistroumni možjé — naj bo pisan ta sostavek, temuč njih naročnikam, de bodo osnove davkov poznali, vse davke, kar jih zdej imamo, pregledali, in de s tako znanostjo ne bodo od svojih poslanikov nespametno kaj taciga terjali, kar spolniti bi nemogoče, marveč deržavi silno škodljivo bilo, in občno gospodarstvo zaderževati ali clò razdjati utegnilo.

Davki so doklade ali naloge vsih deržavnikov sploh, in sleherniga deželana, sosebno v potrebne deržavne stroške. Memo gredé moramo opomniti, de davke le tiste doklade deržavnikov imenujemo, ktere za občno gospodarstvo deržave, občne denarnice (Staatskassen) prejemljejo. Odrajtanja obrest od posojenih denarjev, létnih plačil od zemljištva ali v denarjih, v pridelkih ali z delam, dajejo naj se kmetu, mestnjanu ali grajšaku, ne bomo nikdar davkov imenovali; to so le dolgovi.

Davki práv in pravično osnovani in razdeljeni morajo imeti štiri lastnosti. Mora jih biti dovelj, pa vender plačevavcam ne pretežki; morajo biti tudi gotovi in stanovitni. — Dovelj jih bo, če je njih število potrebnim stroškam, ktere vikši deržavni gospodar za deržavo opravljati mora, umerjeno, to je, če vselej toliko davkov dohaja, de nikoli sila ni, kakoršnih si bodi naredb v blagostanje deržave in deržavnikov omišljenih, opustiti ali jih kaj prikratiti. Za plačevavce pa naloga pretežka ne bo, če zares potrebnih deržavnih stroškov ne preseže, in če oni davke v majhnih, svojimu premoženju primerjenih delčkih in ob dôbi kader zamorejo, dokladajo. Gotovi in stanovitni so davki, če v celim naloženim številu, in pa ob pravi dôbi v deržavne denarnice dohajajo; njih število, na ktero se deržavni gospodar zanese, ne smé biti clo nič prikrajšano, in mora biti pri rokah ob dôbi, kadar je stroške opravljati treba. Bilo naj bi dohodkov menj od naloge, bi ne zdali, ne bi jih bilo zadosti, — in kakošne zmešnjave in zaderžki bi iz tega izhajati utegnili, se lahko previdi; in ako bi dohodki ravno ob ti dôbi pri rokah ne bili, kadar je kaj plačevati, bi se večkrat marsikteri opravki potrebnih naredb zamudili ali clo opustili, zakaj v občjih recéh je treba mnoge opravila neutegama oskerbeti, in zamuda se težko popravi. Še kaj bolj vse to uméti, ozríte se, dragi bratje, tje proti Soči! Ako bi bili vsi deržavniki take misli, kakoršne so bili nekteri neumni, zmoteni, zapeljani, de so vsi davki overženi, de nič, clo nič več plačevati ne bo, če bi se ne bile zmotene reve kmalo streznile, kaj bi bilo z nami, z našo avstrijansko deržavo? Ali bi bilo mogoče množico vojakov z vsim potrebnim previdenо hitro Talijanskim puntarjem na sproti pošiljati, in vstaviti nehvaležne in krivične prizadeve puntarjev. Mislite, de bi se bili prevzetni Talijani pri Soči na meji Talijanskih dežel vstavili? Oj ne, planili bi bili, misleči de vsi kraji kjer se Talijansko govorí, so njim lastni, na Goriško knežijo, na Terst, na Istrijo, na Reko, na Dalmacijo; sej so že svoj nov zemljovid (Landkarte) z vsimi temi deželami okinčili. Odrezali bi bili avstrijanski deržavi žile vunanjiga kupčevanja, žile notranjiga blagostanja. Vidite kako neopustljivo potrebno de je, de davki gotovo in stanovitno v deržavne denarnice dohajajo. —

Kakošne davke pa imamo zdaj v avstrijanski deržavi? Hočmo jih na kratko pregledati; in pri ti priložnosti bomo tudi števila vsih davkov povedali, kakor so bili za gospodarsko léto 1848 (od vsih Svetih 1847 do konca Kozoperska 1848) prevdarjeni in v Dunajskih Novícah Nr. 88. razglašeni.

Imamo I. *stanovitne*, in II. *premenljive davke*.

I. *Stanovitni davki* so naloženi na prihodke zemljištva ali pohištva, in na obertnijo. Gotovi so in stanovitni, zakaj posestvo zemlje ali pohištva, če se tudí posestniki premené, stanovitno ostane; tako tudi razna obertniška pridobljivost. Zató so tudi stanovitni davki terdna podloga in steber deržavnih dohodkov. Davki tega reda so:

1. Zemeljni davk (gruntna štibra, franki, kontribucjon). Plačujejo ga vsi posestniki, kmetje ali gospodje, od čistiga prihodiša sirovih zemeljnih prihodkov, od žita, vina, sená, lesá i. t. d. Opira se naloga in razdeljenje tega davka na poprejšnje umetalno in natanjčno izmérjenje zemlje vsaciga obdelovanja in na natanjčno cenitev vrednosti sirovih pridelkov, to je, koliko razni pridelki po odločenih potroških za obdelovanje čiste vrednosti veržejo. Na sto goldinarjev čiste vrednosti je na Krajnskim, Primorskim in na Štajarskim 17 goldinarjev 47 krajc. davka naloženiga. Govorili in

pripomogli so pri cenitvi čistiga prihodiša zemlje posestniki sami po svojih srenjskih odbornikih, ter so nalogo sami osnovali. Kej napčniga ali pretežkiga zna pri tem davku biti, de je kakošna dežela po dobroti svojiga zemljištva in po važnejši ceni pridelkov v primeri proti drugi slabši deželi premalo obložena. — Prevdarjen je vès dohodek iz gruntniga davka za 1848 na debelo na 39 milijonov in 51000 goldinarjev, in kar ga ima čistiga v deržavne denarnice priti, na 37 milijonov in 674,000, med kterimi je pa tudi 6 milijonov, ktere is Mažarskiga in Soldaških mej vojniška denarnica sama prejemlje.

2. Hišni davk. Naložen je na prihodke od hiš in druziga hišniga ali gospodarskiga poslopja po dvojih osnovah: V mestih, kjer hiše vlastnikam gotove prihodke veržejo, se plačuje od prihodka (mite) po 17 goldinarjev od sto, v manjših mestih pa, v tergih in na deželi po primeri koristnosti v dvanajstih verstah od 40 krajcarjev do 60 goldinarjev. Pričakovano število tega davka za 1848 je na debelo 5 milijonov, čistih pa 4 milijone in 800.000 goldinarjev.

3. Obertniški davk. Dokaj deržavnikov poleg posestva zemlje ali hiš, in pa tudi brez tistih, mnoge stanovitne obertniške opravila vedejo; imajo, postavim, fabrike, fužine, ali so umetalniki, rokodelci, ali tergovci, stacunarji i. t. d. Taki od svojih obertniških dobičkov k deržavnim dohodkam dokladajo. Naloga obertniškiga davka je osnovana po več verstah, umerjenih po obširnosti obertnije, številu denarjev va-njo obernjenih, številu pomočnikov in delavcov, in znese na létu med 2 gold. do 1500 gold. Ta davk bi imel vreči za 1848 na debelo 2 milijona in 776,000 gold., čistih pa 2 milijona in 731,000 goldinarjev. —

To so trije stanovitni davki, ki jih v nemških in slovenskih deželah imamo. Na Talijanskim imajo še tudi životni davk (Personal-Steuer), kteriga bi imelo čistiga za léto 1848 en milijon in 379,000 gold. dohajati. Na druge ne posebno imenovane stanovitne davke je tudi še čistih 205,000 gold. prevdarjenih.

Število vsih stanovitnih davkov bi imelo biti po zgorej rečenim Dunajskim listu za léto 1848: na debelo 49 milijonov in 524,000 gold., čistih pa 47 milijonov in 865,000 gold. Razloček med tema dvema številama znese 1 milijon in 659,000 goldinarjev, kteri za pobéro davkov in za druge z njim sklenjene potroške odpadejo.

(Dalje sledí.)

Slovenske reči.

Veselo novíco vsim slovenskim deželam oznani današnja posebna doklada Novíc, v kteri boste brali, de se bo v Ljubljani napravila slovenska šola za živinozdravilstvo in podkovstvo. Že veliko lét je hrepenela dežela po tem tako potrebnim učilišu — zdej se bojo želje spolníle. Z združeno pomočjó verlih rodoljubov bo krajnska kmetijska družba to šolo napravila, v kteri bosta — iz proste dobre volje dohtarja Bleiweis in Strupi učenika brez plačila. Veliko in težavno reč bosta ta dva možá na-se vzela — tode nju živa in poterjena ljubezin do domovine jima bo moč dala, to važno delo v prid slovenskih dežel opravljati.

Odbor kmetijske družbe.

Imenovano učeliše bo tedej že četerto v slovenskim jeziku v Ljubljani. Eno je učiliše slovenskiga jezikoslovstva, drugo duhovno pastirstvo, v kterim so si sedanji korar, gosp. Jožef Poklukar neumerjočo slavo pridobili; tretje pa je učeliše porodoslovja, ktero žlahtni gosp. Dr. Bernard Pahner opravlajo. Imenovani učenik so dali létas: „Bukve za učenke porodničarstva“ v slovenskim jeziku na svitlo, po kterih učenke porodoslovja učé.

Slovenske pesmi in slovenske igre v Ljubljanskim gledišu so nam obljubljene, s kterimi nas bo „slovenski zbor“ razveselil.

Ulice (gase) Ljubljanskiga mesta bojo zraven dozdanjih nemških dobile tudi nadpise v slovenskim jeziku. Gosp. Janez Guttmann, sedaj namestnik mestniga poglavarja, je sprožil to reč v mestnim zboru, in vsi zborniki so jo enoglasno poterdili. Zdej bojo zamogli vender tudi kmetje ulic po mestu lože iskati, kér bojo imele krajnske imena.

Iz Štajarskiga — nam gosp. Davorin pišejo — je za slovenske prošnje 11000 podpisov sobranih. Zmiram se še podpisujejo. Vidite dragi bratje Slovenci na Krajnskim, da niso samo želje nekterih iskrenih domorodcov, zedinjeni biti v eno politiško telo, temuč vsiga ljudstva. Pri vas je večina (pluralität), zato vi storite osnovo.

Iz Ptujskiga gosp. Davorin pišejo, de je ljudstvo samo brez vsiga opomína začelo podpise nabirati za sledečo prošnjo: de se namreč slovenska stran Sekavske škofíje k Lavantinski pridruži in škofov sedež ali v Celje, ali v Marburg, ali pa na Ptuje prestavi.

Volitev poslancov za Frankfort je — kar je nam znano — sicer v vsih volitnih okolicah Krajnskiga in Štajarskiga dokončana, tode nekteri za volitelje izvoljeni možje niso hotli poslancov voliti, ampak v več krajih so komisarju z besedo ali po pismu na znanje dali, de zvesti podložni svojimu cesarju ne potrebujejo poslancov k nemški zavezi. Pri téh zbirališih so se spet nektere žalostne prigodbe primerile; takó so kmetje v Leskovcu od nekiga človeka zapeljani in podšuntani, s kantonskim komisarjem silno gerdo ravnali. In zakaj? Hudobnež je kmete osleparil, de ima kantonski komisár že več dni novi patent zavoljo desetíne in tlake pri sebi, in de ga ima kmetam razglasiti. Kmetje so zapeljivcu verjeli, in so se od njega zapeljani silno gerdo obnašali. — Kaj zasluži tak šuntar? — — — Kmetje, ljubi kmetje! za Božjo voljo ne verjemíte tacim sleparjem. Sej imate samí prebrisane glave, de se vam ni treba na take ljudí zanašati. Sej ste prepričani, de vam Novíce zdej vsako novo postavo koj oznanijo, de tudi cesarske gosposke take oznaníla, v vašim jeziku natisnjene, po deželi koj razglasijo. Kako bo tak slepár tako imenitno reč poprej vedil, kakor vi vsi? Prišel bo, prišel nov patent za odkupljenje tlake in desetíne — Cesar so nam ga gotovo obljubili — ali dozdej ga še nismo dobili, tedej ga tudi nihče skrivati ne more!

Prošnja

slovenskim in novičnim pisavcam.

Kakó imeniten čas je sedanji vsim stanovam, torej tudi kmetam, in kaj Novíce zdaj vse povéjo, sploh vsi Slovenci véjo, ali pa véditi želijo. Med temi željivnimi je pa nar več kmetov; zató sim primoran kmetiško stran poprijeti, in tistim rodoljubam, kterih sostavke v Novícah beremo, serčno prošnjo razglasiti, upajoč, de mi je verli sini Slovenije in naši bratje gotovo ne bojo overgli: Deržíte se slovenskih beséd, in le, kader téh nimate, prosite, de naj jih Vam drugi Slovani posodijo; zakaj saj véste, dragi domorodci! de če v enim sostavku le kakih dveh besedic ne razumemo, gotovo tudi celiga sostavka ne. V pesmah, akoravno je bolje de Slovenci Slovenci ostanemo, je vender vse drugači; tukaj zamoremo drugih slovanskih besed včasi poiskati poleg pesniške svobodnosti; — ali z drugimi spiski ní taka. Saj so Novíce posebno za kmeta in rokodelca pisane, torej ne smemo tako pisati, de bi nas kmetje in rokodelci ne razumeli. Veliko kmetov Novíce prebira, pa jih ne razume; in kar pišemo, posebno pa v zdaj vsim

narodam imenitnim času, moramo tako pisati, de nas bojo vsi bravci razumeli, pa ne, de bi se iz tega vidilo, koliko slovanskih narečij že znamo. — Svojo prošnjo podpirati, imam še več vzrokov, pa, kér mislim, de vsi prijatli kmetov z mano mislijo, sklenem svojo prošnjo z upam, de sim prostim kmetam vstregel, kér sim njih želje razglasil, in de mi tudi omikani ne bojo za zlo vzeli, kér véjo, de so Novíce kmetu k nar večimu pridu, in de kmet nima časa, ne besednjaka ne slovnice prebirati; toliko menj se bom pa pisavcam zameril, kér njih visoki namen je prosto ljudstvo osrečiti. *)

Likar.

Nov zvon, vlít od gosp. Samasata.

Danes smo ogledovali pri slovečim Ljubljanskim zvonarji, gosp. Antonu Samasatu nov, ravno dokončan krasin zvon, ki 3380 funtov vaga in ki je za škofijsko cerkev Marije Lavretanske pri sv. Andreji v Lavantinski Dolini namenjen, kamor ga bojo te dni peljali. Vlít je že tako, de ne more umetniši biti; imé mojstra bo slovélo in se razlégalo po celi rajski Dolini! — Naj bi se pobožni nadpis: „Slava Bogu v višavah in mir ljudém na zemlji“, kteriga so milostljivi knez in škof gosp. Anton Martin Slomšek izvolili, in s kterim je zvona krilo kinčano, skorej skorej po celim svetu dopolnil, in naj bi ljubi mir k ljudém na zemlji zopet prišel, kteriga tako težko pogrešujemo! Pridi, pridi mili dar Božji!

Dr. B.

Nov slovanski kmetijski in rokodelski časopis.

V Skalici (na Ogerskim) so začele 5. dan pretečeniga mesca izhajati Novíce za kmetijstvo, rokodelstvo in domače življenje z nadpisam: „Novini pre hospodarstvo, remeslo a domáci život.“ Vsako sredo se daje en list na celi pôli na svitlo. Celolétno predplačanje znese s poštovíno vred 5 gold. srebra. Obsežek sostavkov dozdej na svitlo danih listov spričuje izverstno vredniško umetnost gosp. Danjela Liharda, vrednika in izdatelja Novín.

Smešnice.

Nekteri ljudjé menijo, de pisani trak na suknji in kokarda na klobuku so kake posebne, čudne reči. O velikonočnih šolskih praznicih domá sim slišal nektere se meniti: „Zvezda na klobuku in trak na suknji, ki ju nekteri mestnjani nosijo, ni drujiga, ko znamnje antikrista, zakaj svet se zdej meša, kmalo pride sodni dan, konec svetá se bliža.“ —

Drugi spet so pravili, de imajo te znamnja tako lastnost, de tistiga, ki jih nosi, nobena reč, nobeno orožje, ne sabla, ne meč, raniti nima močí; storé, de se taciga svinčena krogla iz puške ne prime, de je potim takim vsak takó zaznamovan tako rekoč neranljiv. —

Oznanílo.

Domoródni slovénski zbor v Ljubljani je obljubil, v korist ubožnejših gospodov učencov modroslovja in zdravilstva v Ljubljanskim gledišu nalaš v ta namen spisano igro napraviti in dan igre o svojim času na znanje dati. Kér pa godú našiga premilostljiviga cesarja *Ferdinanda I.* ta domorodni zbor ne vé vrednejši obhajati, kakor s to igro, dam v njegovim iménu na znanje, de se bo od mene v ta namen spisana igra z nadpisam „*Někadaj in Zdaj*“ 30. tega mésca igrála. Upati je, de bodo častiti domorodci namen slovénskiga zbora, ubožnejšim imenovanih gospodov učencov namreč k obléki narodne akademiške straže pripomoči blagovoljno podpérali, kakor je tudi upati, de bodo slavni gg. krajnski deželni stanovi Ljubljansko gledíše v ta namen blagoserčno prepustili.

Fr. Malavašič, zazdanji tajnik domorodniga slov. zbora.

Današnjimu listu je pridjana 3. pôla „Zlate Vasi“ in pa oznanílo slovenske „živinozdravilske šole.“

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajnji	
	6. Véliciga travna.		1. Véliciga travna.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	8	2	20
1 » » banaške	2	24	2	22
1 » Turšíce	1	30	1	30
1 » Soršice	—	—	1	55
1 » Rèží	1	42	1	50
1 » Ječmena	—	—	1	34
1 » Prosa	1	41	1	42
1 » Ajde	1	40	1	30
1 » Ovsa	—	57	—	50

*) Namen Novíc je, ljudstvo v vsim podučiti, kar mu je za življenje potreba. Ta imenitni namen tudi prihodnjič dosegovati, bo vselej pervo vodílo Novíc, kakor je dozdej bilo. Z dosego tega naména se pa veže lahka razumljivost Novíčnih sostavkov, za ktero je vredništvo, za ktero so gotovo vsi gospodje pisavci v svojih spisih skerbeli. De včasih kaka menj navadna ali clo neznana beseda vmes pride, se v tako različnih rečéh, od kterih Novíce pišejo, lahko zgodí. — Kakor je pa od ene straní resnica, de nam je potreba mili slovenski jezik vedno bolj in bolj izobrazovati, pa pridno tudi čisto slovenskih besed iskati, ki so po kmetih semtertje navadne, kterih pa slovenski pisavci še ne vémo — ravno tako je pa tudi od druge straní gotova, de je več tacih kmetov pa tudi gospodov, ki še slovenskiga prav brati ne umejo, kteri, kakor nas je skušnja že večkrat prepričala, marsikteriga sostavka niso razumeli, ko so ga samí brali; ako ga jim je pa kak drug vajen človek bral, so ga razumeli, rekoč: »Lejte, kako je pa to?« Naša misel je: Novíce morajo lahko razumljive biti; bravci Novíc tudi kmetiškiga stanú morajo pa tudi s časam vred eno stopnjo naprej storiti. V tem obstojí omikanje naroda, za ktero se poganjamo. Ako morebiti veliko kmetov ne razume ustavniga pisma, ali more kdo rêči, de tedej ni umljivo prestavljeno? Z novo vladarsko napravo bomo dobili veliko novih besed, in nič ne pomaga: učiti se jih bomo mogli! Vredništvo.

Odgovor vredništva Novíc častitim slovenskim dopisnikam.

Namen kmetijskih in rokodelskih Novíc je vsim bravcam dobro znan; tedej vsak vé, de politika nikdar ni bila njih poklic. Vprašali so nas že od več straní: kako je to, de smo že v več listih kmetijske in rokodelske rečí popolnama zanemarili — in opomnili so nas, de bi po izgledu druzih kmetijskih in rokodelskih Novíc, ki se tudi zdej za politiko clo nič ne menijo, pri svojim poklicu ostali.

De smo od 22. Sušca popolnama iz vojnic stopili, ne moremo tajiti, in vsak rodoljub bo to za prav spoznal, kér posebni prigodki tudi posebno obnašenje potrebno storé.

Kar je bilo dozdej dragim bravcam oznaniti potreba, smo jim v Novícah oznanili — in tudi prihodnjič ne bomo opustili oznanovati vse, kar se z namenam naših Novíc veže. Vse politiške rečí pa bomo prepustili politiškim Novícam, ktere se bojo kmalo začele.

Več obširnih sostavkov, ki smo jih iz Gradca in nekterih druzih krajev za Novíce ali doklade dobili, že spravljamo v ta namen, de jih bomo vredniku politiških Novíc izročili, kteriga vsak dan v Ljubljano pričakujemo.

Vrednik *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*